

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

VABILO

na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, ki se vrši v četrtek, dne 9. aprila 1931 ob 10. uri dop. v društvenih prostorih v Celovcu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Volitev novega odbora.
3. Določitev članarine za leto 1931.
4. Predlogi članov.
5. Slučajnosti.

Opomba: Predlogi članov se morajo vsaj 8 dni poprej vpslati pismenim putem društveni pisarni. Dostop k občenemu zboru je dovoljen samo društvenim članom, ki se izkažejo s člansko izkaznico.

Slovaki na Madžarskem.

Naravna posledica pritožbe Madžarske na Društvo narodov, da njena manjšina na Češko-slovaškem ne vživa manjšinskih pravic, je morala biti, da so Čehoslovaki odkrili karte in pokazali svetu na dejanski položaj slovaške manjšine na Madžarskem.

Koliko se govori v zadnjih letih o vprašanju narodnih manjšin na zasedanju Društva narodov, medparlamentarne unije, manjšinskih kongresov, parlamentov itd. Mnogo lepih, povprečnih neodkritih besed je slišati, koliko lepih člankov je čitati in še več pritožb in obtožb manjšin, ki temeljijo na resnici ali tudi neresnici, katere vrste je pač manjšina, oziroma država, ki se zavzema za svojo manjšino. Veliko odkritega boja, a še več neodkritega je opaziti.

Ni skoro povojne evropske države, ki ne bi imela manjšinskega vprašanja. Toda le malo jih je, ki svoje moralne in tudi dejansko dane obveze glede pravic narodnih manjšin v resnici izpolnjujejo. To moremo opaziti posebno v državah, ki se postavljajo na čelo zaščitnic narodnih manjšin, kakor v Nemčiji, Italiji, Madžarski in Avstriji. Med prvimi, ki se drže obveze, so razne slovanske države, zlasti Češko-slovaška, ki je svojim Nemcem dala široko kulturno avtonomijo, in pa tudi Jugoslavija. Kako pa druge države?

Nedavno je češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš v pariškem „Paris Midi“ napisal članek, v katerem opisuje krivice, ki jih vrše Madžari nad Slovaki na Madžarskem. Budimpeštanski parlament je v tem videl vmešavanje v notranje madžarske zadeve in predsednik vlade grof Bethlen je žaljivo govoril o dr. Benešu. Sedaj se je oglasilo vodstvo Slovaške stranke, ki je sicer v češkoslovaškem parlamentu v opoziciji, in preko poslanca Šaláta je v praškem parlamentu podalo odločno izjavo za dr. Beneša in madžarske Slovake ter proti gest, s katero je skušal Bethlen odpraviti konkretna dejstva, navedena od dr. Beneša. Naša dolžnost je — je povdaril posl. Šalát —, da pomagamo Slovakom na Madžarskem in da opozorimo na njihovo usodo celi svet. To ni vmešavanje v notranje zadeve sosedne države, to je reklamacija naravnih pravic: Krivec za žalostno usodo Slovakov na Madžarskem ni madžarski narod, krivci so njegovi vodilni politiki.

Nad 300.000 Slovakov je na Madžarskem, pa nimajo niti enega poslanca in niti ene šole. Njihova kulturna stremjenja nimajo nikake podpore, kakor jo vživajo kulturna stremljenja Madžarov v Češkoslovaški. Takozvane manj-

šinske šole na Madžarskem so vseskozi šole, kjer se samo dopušča, da se otroci nauče slovaški čitati in pisati. In te šole je v letu 1928 do 1929 obiskovalo 7448 slovaških otrok, dočim je 12.000 slovaških otrok moralo obiskovati čisto madžarske šole. Poslanec Hrušovský je povrh še na vedel značilno dejstvo, da je slovaška manjšina na Madžarskem tekom zadnjih 8 let že ponovno zaprosila za dovoljenje, da bi smela izdajati en edini slovaški časopis, vendar pa madžarska vlada ni dovolila niti izdajanja nepolitičnega slovaškega lista.

In v imenu te črte do svojih narodnih manjšin skrajno krivične Madžarske se drznejo razni grofi Apponyi, Karoliji in Bethleni na mednarodnih konferencah dvigati svoj glas proti zatiranju madžarskih manjšin? M. V. J.

Seja deželnega kulturnega sveta dne 20. februarja 1931.

(Nadaljevanje.)

Žitne čistilnice.

Snaženje žita se je močno dvignilo s tem, da so ljudje predlansko državno podporo porabili za nabavo čistilnic. Novih naprav se bo uredilo 14, morebiti še nekaj več. Za te naprave je določenih 21.000 S. Ena stane 2500 S z motorjem vred, zidarsko delo pride še zraven v znesku 600 S.

Za gorjance.

Frank: Travno in dateljno seme se bo dajalo gorjancem 30—50% ceneje, krompir se bo dajal 50% ceneje. Ker je v okolici Velikovca in Dobrle vasi premalo rumenega krompirja, se bo ta zamenjal z belim, ko ljudje nimajo denarja, da bi seme kupovali. Za 130 kg belega krompirja „Schneeflocken“ dobe ljudje 100 kg rumenega krompirja. Znaprej pa naj ljudje sadijo beli in rumeni krompir, rumenega za trg, belega za dom in za žganjarne.

Gozdna in servitutna postava.

Hernler: Dogaja se, da upravičenci sklepajo pogodbe z gospodo, agrarna oblast jih potrdi in glej zdaj pride gozdarska oblast in ljudi kaznuje radi neopravičene paše. Tri take slučaje sem že poravnal, zdaj je zopet takšen slučaj pri vladi. To dvojno upravljanje naj že enkrat neha. Ne sme biti, da se bodo ljudje kaznovali po sklenjenem in potrjenem dogovoru.

Gazdarski ravnat. Ritter: Za oblasti je mero-dajna postava in proti postavi ne more obveljati noben dogovor. Pogodbe se morejo sklepati le v okvirju gozdne postave. Gozdna oblast je dolžna varovati javne koristi. Mi zastopamo postavo in se pri tem oziramo na gospodarske razmere, a postave ne moremo izpreminjati. Tudi upravičenci so od gozda odvisni in se morajo zahteve lastnika in upravičenca strinjati.

Hernler: Tu se gre za gozd, o katerem je agrarna postava rekla, da se mora zgostiti in se je lastnik zavezal da sam varuje nasade. Servitutne postave imajo tudi veljave, ali videti je, da so gozdne postave močnejše. Ljudem se je priznala pravica, ki se jim z pogozdovanjem zdaj jemlje. Pred 50 leti so se izdajale postave v smislu gozdarstva in so se pašniki pogozdovali, potem so se dale servitutne postave, in danes se stvar začne od spredaj. Zakaj pa imamo agrarne oblasti, ako se sme njihove odločbe odklanjati. Kmetu se nekaj jemlje in lastniku gozda nekaj daje, zato pa gozdna postava ni narejena. Kako pride kmet do tega, da za svojo živino nima več pašnika? Samo za to, ker oblast misli, da se mora svet iz kulturnih razlogov pogozditi? To je napačno stališče.

Višji gozdar Rainer: Tukaj je težko soditi na splošno, treba je pogledati slučaj. Agrarne oblasti tukaj povzročajo nesporazumjenja. Vse je odvisno od starih listin, teh se ne more prezirati. — Superberg: Gozdna oblast predpisuje stvari, ki so v škodo

kmetu. — Dr. Stotter: Kmetje so prišli ob pravice, ki so si jih priborili s pogodbami. Stališče gozdne oblasti je morebiti postavno, ali kmete se tako bega in tega kulturni svet ne more odobravati. — Superberg: Gozd se mora takšen vzdržati, kakršen odgovarja gospodarstvu, upravičeni je solastnik gozda. Hernlerjevo stališče razumem, za kmeta je neznosno, da bo kaznovan, ko je sklenil z lastnikom gozda pogodbo, ki jo je agrarna oblast potrdila a ga gozdna oblast kaznuje.

Podpora za gnojne jame in popraviljanje hlevov.

Dr. Scheuch: Podpora za gnojne jame in preureditev hlevov se je za gorjanske kmete razpisala. Zglasilo se je vseh vkup 2300 posestnikov in sicer 1264 strogih gorjancev, ter 1038 drugih. Kot gorjanske kmete se je označilo tiste, katerih dohodki se merijo od finančne oblasti z gorjanskim ključem. Ali na Spodnjem Koroškem se ni delalo stroge razlike med gorjanci in drugimi; nekatere kraje se sploh ni dalo pod gorjanski ključ, n. pr. Št. Pavel v Labudski dolini, pa je tam dovolj kmetov gorjancev. Ponekod se kmetje niso uvrščali med gorjance, ker so v bližini letovišč, a so le gorjanci, kakor v okolici Milstata. Zato se sme reči, da je od 1038 kmetij še dovolj gorjancev, morebiti 10—20%. Med 26.000 kmeti, ki jih šteje Koroška, je pač 20.000 gorjancev. Državna podpora (Notopfer) za gorjance v znesku 400.000 S se naj deli med 1500 ljudi. Na enega bi prišlo samo 130 S. Pri tem treba opozoriti na dejstvo, da skoraj vsi prosilci hočejo popraviti tudi hleve. Znesek 130 S je premajhen in v sedanjih krizi bi bilo neodpušno. kmetje zavajati v investicije, ako se jim gotovi stroški ne morejo vračati. Število subvencij se mora znižati, da vsakdo dobi primerno podporo. Ako vsakdo naredi jamo 30 m², gnojišče 30 m² in hleva popravi 100 m², potrebuje za gotove blagovne stroške 400 S, delo mora plačati še sam. Podpirati bi se moglo z danimi sredstvi samo 600 posestnikov. Ker so se pa gospodarske razmere zadnja dva meseca čutno poslabšale, se bo marsikateri prosilec premislil, spuščati se v katerekoli stroške; zato se misli da precejšen del prosilcev sploh odstopi. (Konec sledi.)

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. V parlamentu se je razpravljalo o vprašanju zakona proti tistim, ki dvojno služijo. Tozadevni predlog se baje že izdeluje. Gre za tri vrste oseb z dvojnimi zaslužkom, in sicer: 1. osebe, ki vživajo kako pokojnino, bodisi državno ali kako drugo, in ki imajo poleg tega še kako plačano zaposlitev, 2. osebe, ki so v kakem delovnem razmerju, hkrati pa imajo še kako drugo zaposlitev in 3. osebe s takozvanim „neprirodnim dvojnimi zaslužkom“, to so rodbine, kjer služita mož in žena. Pripravljeni zakonski predlog zahteva, da se uvede obvezen javen izkaz o delu, s čimer bi bila omogočena kontrola vseh treh kategorij oseb z dvojnimi zaslužkom. Za prvo kategorijo se predlaga, da se upokojevcem prepove sprejeti zaposlitev. Prav tako se predlaga za drugo kategorijo splošna prepoved dvojne zaposlitve podobno kakor v Nemčiji. Pri tretji kategoriji mora eden od obeh zakoncev pustiti svojo službo, ne da bi imel pravice do podpore za brezposelne. Zakonski predlog bo v kratkem predložen državnemu zboru.

Jugoslovanski škofje za manjšine v Italiji. Našim čitateljem je že znano, da je izdal zagrebški nadškof dr. Bauer poslanico, v kateri je priporočal za 19. t. m. molitve za jugoslovansko manjšino v Italiji, kateri se jemlje verska svoboda, ker zabranjuje fašizem češčenje Boga in oznanjanje krščanskih resnic v materinem jeziku naroda. Da so se potegnili škofje za naravne pravice svojih bratov, je fašistovski tisk zelo razljutilo in zahteva, na naj škofje

na Primorskem izjavijo, da poslanica laže. Pastirsko pismo je našlo globok odmev v vsem evropskem tisku. Katoliški škofje so bili dolžni povedati javnosti, da se postopanje fašističnih krogov ne sklada z načeli katoliške cerkve. „Kölnische Volkszeitung“ pravi k temu: „Kadar gre za od Boga priznane dobrine, za vzgojo otrok, za zagotovitev verouka v šoli in cerkvi, je duhovniku samo eno mesto na izbero: mesto na strani njemu zaupanega in zatiranega ljudstva, kateremu mora pomagati in ga tolažiti, in ako treba, njegove od Boga in narave priznane pravice braniti proti z vsemi zemeljskimi sredstvi opremljenemu zatiralcu. „Hrvatska Straža“ piše: „Tu se ne zagovarja in ne priporoča nikakšna politična akcija, niti se hujska proti Italiji, ampak v duhu prave krščanske ljubezni in mednarodnega bratstva se priporoča vernike, ogrožene v njihovih pravicah, molitvi njihovih verskih bratov v Jugoslaviji. Molitve niso naperjene proti Italiji, ker cerkev ne more moliti na škodo nikogar, ampak je njih namen, da izprosijo milost za preganjane in za one, ki krivico delajo, da bi jo spoznali in jo zanaprej opustili.“ V lateranski pogodbi je dovoljeno Italiji, da pridejo v slovenske vasi tudi italijanski župniki, toda tedaj morajo imeti slovenskega kaplana, da se lahko dušno pastirstvo vrši po načelih katoliške cerkve.

Politične vesti. Uprave državnih in pruskih podjetij so odpovedale vsem svojim delavcem mezdne pogodbe z 31. marcem. Ta ukrep je v zvezi s predstoječim znižanjem uradniških plač. Podobno je državna oblast priporočala občinam, njihovim zvezam in vsem ostalim, državnemu nadzorstvu podrejenim javnim ustanovam. Pokrajinski predsednik Brandenburga je odredil, da so mu predložili točen pregled vseh plač in prejemkov uradnikov in nameščencev Berlina. Mnogim občinskim uradnikom so na podlagi tega primerjalnega pregleda znižali plače in jih izenačili s prejemki državnih in pruskih uradnikov. Mesečno bodo s tem prihranili 2 milijona mark. — Nemčija je sklenila zakon, ki se imenuje „pomoč vzhodu“. Ta zakon zasleduje cilj, da pospeši proces pomemčevanja Poljakov in lužičkih Srbov, ki živijo v nemški republikli. V te svrhe je predvidena vsota 500.000.000 mark, ki se bo uporabila za germanizacijo in za odkup industrije, ki je v rokah Poljakov. Tako dela ona povojna Nemčija, ki igra v besedah vodilno vlogo za zaščito narodnih manjšin. Vidi se, da se stara nemška miselnost ni prav nič izpremenila, in da je vse le maska za svet, ki rad verjame lepim besedam. — Na Slovaškem se vršijo velika protestna zborovanja proti zatiranju Slovakov po Madžarih. Pri teh protestnih zborih sodelujejo vse organizacije. Na zborovanju v Rožnavi je govoril kmet Mihok v madžarskem jeziku in izjavil, da imajo Madžari na Slovaškem povsod svoje šole, v katerih se poučujejo njih otroci v madžarščini in da želijo isto, kar imajo oni, tudi Slovakom na Madžarskem. Resolucija zahteva reciprociteto.

DOMAČE NOVICE

V duhu Cerkve. V zvezi s poslanico jugoslovanskih škofov piše „Slovenec“: Kdor posega v to svetišče (notranje življenje vernika), da bi prisilil narod, naj sprejema najosnovnejše resnice življenja v drugem jeziku, kdor mu hoče prepovedati, pa zahteva od njega, da naj vzgaja lastne otroke po formulah tuje govornice, ta je najhujši nasprotnik katolicizma in verske ter kulturne naloge Cerkve, ker to nalogo naravnost v korenini preprečuje. Vera se da učinkovito vsaditi v srce naroda samo v njemu lastnem jeziku, kajti sicer bi ne rodila nobene sadu in bi bila gola formalnost ali pa samo politično sredstvo za raznarodenje, ne pa sredstvo dušnega izveličanja.

Varanje javnosti. Koroški Nemci so zadnja leta mnogo govorili o reciprociteti. Zdaj, ko so dobili jugoslovanski Nemci svoje šole, je to besedičenje utihnilo popolnoma. Mi smo imeli popolnoma prav, ko smo takoj v začetku povedali, da naj Jugoslovani nikar ne mislijo, da nam bodo dali koroški Nemci na podlagi manjšinskih šol v Jugoslaviji kake pravice. Opozoriti pa moramo na varanje javnosti potom celovškega vsenemškega tiska, ki naredbo jugoslovanskega prosvetnega ministra namenoma napačno razlaga. Ta tisk pravi, da je za vpis

v nemški razred potrebna samo izjava staršev. To ni resnično, zakaj v „Deutsche Zeitung“ beremo: „Vor dieser Kommission haben die Eltern oder Vormünder der einzuschreibenden Kinder die wahrheitsgetreue Erklärung abzugeben, daß ihre Familiensprache die deutsche ist, denn die deutsche Familiensprache ist als hauptsächlichstes Merkmal der deutschen Volkszugehörigkeit ausdrücklich anerkannt. Ne trenutna volja staršev, ampak izjava staršev, kakšen je družinski jezik, je tedaj merodajna za vpis v manjšinski razred.

Naseljujte se na Koroškem! Nemcem gre naseljevanje rajhovskih protestantov na slovenskem ozemlju očitno veliko prepočasno. Še smo mi tukaj in se držimo svoje grude in to germanizatorjem Slovencev ne gre v račun. Da iztrebljenje slovenskega življa tako počasi napreduje, to koroškim Nemcem ne gre iz glave. Slovencem se delajo najprej posvoda zapreke, izpostavljeni so raznim šikanam z vseh strani, da se končno zadolžijo in prodajajo svoja posestva. Načelstvo neke kmetiške zadruge (?) v slovenskem ozemlju, svojega imena noče izdati, ki krilatico „Koroška Korošcem“ vzame samo tedaj resno, kadar se gre, za Nemce ali Nemcem prijazne Slovence, je poslala poljedelskemu ministru Thalerju pismo, v katerem ga vabi, naj naseli z denarjem, ki bo šel v Paragvaj, tirolske kmečke sinove na slovenskem ozemlju, kjer je že kultivirana zemlja, na kateri uspevajo vsi poljski pridelki. Nad 50 kmetijskih posestev z okrog 30 ha zemljišča pride v kratkem na dražbo. Cena hektar po 1000 S. Odpošiljatelji pisma bi tirolske Nemce sprejeli z odprtimi rokami. To bi bila zdrava gospodarska politika! Denar bi ostal v deželi, več bi se produciralo, država bi imela višje davčne dohodke (fiskus tudi zdaj ni prišel prekratko), izboljšala bi se trgovinska bilanca (?), naš narod bi se nam ohranil in toliko manj tujih šibarjev bi imelo prostora pri nas (kot so odpošiljatelji pisma). Podpisani so pripravljani, da vpošljejo popis posestev in uvedejo kupna pogajanja (zdaj pa že vemo, katera kmetiška zadruga je poslala pismo). Sedaj ne razumemo, zakaj zahtevajo Nemci vedno kolonije, ko pa ne pustijo, da bi se Nemci izseljevali. Mogoče pa imajo ta načrt, da bi poslali s svoje grude pregnance Slovence v kolonije, ako jih kdaj dobijo nazaj. — Isti predmet zadeva dopis v „Reichsposti“, ki popisuje priseljevanje nemških neseljencev na slovenskem Koroškem. List sicer hvali delovanje Heimatbunda, ki stremi za tem, da se z naseljevanjem vzame Slovincem zadnji košček rodovitne zemlje, mora pa na drugi strani tudi ugotoviti, da so rajhovski Nemci prinesli s seboj tudi protestantstvo, in da nekateri izmed njih prav živahno agitirajo za protestantizem tudi med katoličani. List obžaluje, da je med priseljenimi Nemci prav malo katoličanov in poziva Heimatbund, da pri izberi nemških kolonistov da prednost katoličanom. Pritožba z gotovih strani glede tega je toliko zalegla, da hoče sedaj Heimatbund na Koroško katoliške Tirolce, kakor povdarja v svojem pismu načelstvo neke „kmetiške zadruge“ na ministra Thalerja. List povdarja, da je Heimatbund pričel s sistematičnim naseljevanjem rajhovcev šele tedaj, ko je videl, da je koroška zemlja ogrožena po neki tajni organizaciji, ki jo vzdržujejo baje slovenski krogi v Jugoslaviji in ki je bila v zadnjem času pričela nakupovati posestva, ki so na prodaj (vsak izgovor je dober, da se opravičijo nečedni posli).

Kmetje, pozor! Do 31. marca poteče rok za prijave glede odmere dohodninskega davka (Einkommensteuer). Ta znaša pri dohodkih 1400 S do 3400 S 1,1%, od 3400 do 5300 S 2,2%. Vsak kmet naj piše na Steueradministration v Celovcu, če njegov dohodek ne znaša več kakor 4200 S, da njegov dohodek ne doseže 4200 šilingov v l. 1930. Priporoča se, da zraven še napiše, koliko ima dolgov, kakšne nesreče (suša, toča, bolezn) so bile lani, koliko ima otrok do 14. leta ali do konca učenja oskrbeti, ali mora dajati užitek itd. S tem se namreč zniža davek. Kdor ne piše do 31. marca vsaj toliko, da njegov dohodek ne presega 4200 S, nima potem pravice do rekurza, ampak mora davka plačati, kolikor mu ga po posebnem ključu naračunajo. Ker dandanes kmetijstvo ne nese nič in se vsak kmet le z vsako leto bolj zadolžuje, je seve ključ krivičen, zato pa naj si vsak vsaj ohrani pravico do rekurza, da more proti pre-

visoki odmeri davka ugovarjati. Kdor pa more položiti natančen račun o dohodkih in izdatkih svojega gospodarstva, tisti naj ga položi do 31. marca, ker takemu se mora davek odmeriti po tem računu in ne po ključu.

Celovška porota. Obravnavala sta se pretekli teden dva slučaja. Prvi slučaj se tiče puškarskega pomočnika Strugerja, ki je napadel pri Borovljah majorja Pošingerja in mu izmaknil 320 S. Zadeva se je obravnavala tokrat drugič, ker na lansko decembersko porotno obravnavo ni bilo glavne priče Pošingerja. Struger je bil ropa oproščen. Kaznovan pa s 6 mesečnim zaporom radi tatvine in lahke telesne poškodbe. Preiskovalni zapor se mu vračuna, da bo zapustil ječo že majnika. — Tudi drugi slučaj je našim čitateljem že znan. Najemnik Matija Esterl iz Vinogradov pri Važenbergu ima veliko otrok in mu je šlo zelo slabo. Da bi dobil zavarovalnino 2500 S, za kolikor je imel zavarovano svoje orodje, je poslopje kratkomalo zažgal. Porotniki so potrdili vprašanje, da je Esterl kriv požara, da pa vsled tega ni nastala posebna škoda, ker je bila posestnica zavarovana, da je hotel ogoljufati s tem zavarovalnico, da pa je požig izvršil v duševni zmedenosti. Na podlagi pravdoreka porotnikov je sodni dvor Esterla oprostil.

Slovenci podpiramo komuniste. To vedo povedati „Freie Stimmen“. Saj je vsakomur znano, da so „Freie Stimmen“ že zelo globoko padle. Takemu listu je vse dobrodošlo in ga zato nihče ne more vzeti resno, četudi hoče biti resen. Obljubil je ta list, da bo o slovenskem ozemlju, ki je povsod drugod pogorel s svojim „Freisinnom“, pisal vsak teden enkrat, da bo nemška javnost stvarno poučena o položaju v plebiscitni coni, kjer so priseljeni Nemci v obrambi. Ta list je nas dolžil že vseh mogočih zvez, iz trte izvitih. Zdaj pravi v nekem dopisu iz Škofič, da podpirajo naši ljudje komuniste. To je taka budalost, da si ne moremo misliti drugega, kakor pa da so se ljudem okrog tega lista skisali možgani.

Škofiče. (Poziv!) Dopisnika v „Freie Stimmen“ od 7. t. m., ki je poročal o pridnem delovanju komunistične stranke v zvezi s slovensko stranko, javno pozivljam, da nam dokaže zveze s komunisti in se jasneje izrazi, kakšno oporo potrebuje gostilničarka. Ako tega ne stori, imenujem dopisnika javnega obrekovalca in lažnika. — Lorenc Kramer.

Pečnica. Naša hranilnica in posojilnica, ki obstoji šele nekaj čez eno leto, dobro napreduje: promet raste od dne do dne. Za naše male kmete in delavce pomeni izdatno pomoč in oporo v sedanji težki gospodarski krizi. Kdor se hoče o njenem delovanju prepričati, naj pride na občni zbor, ki se vrši na praznik Marijinega oznanjenja popoldne ob 3. uri pri Čemernjaku. Na dnevnem redu je predvsem poročilo o letnem računu.

Glinje. (Električna napeljava.) Svet se suče v vedno večjo modernost, zato tudi mi Glinjčani nismo hoteli zaostati. Dolgo smo gledali postrani tja v sosedno vas Medborovnico, kjer imajo že več let električno luč. Posestnik mlina v Vetrinju, g. Kropfič, je sezidal pod Šmarjeto v Rožu elektrarno ter napeljal električni vod mimo Glinj čez Dravo na svoj mlin. To je dalo poguma tudi nam Glinjčanom, da se je nas precej odločilo in nabavili smo motorje in električno luč. Sedaj se napeljuje vod tudi že proti Otrovcu. Tudi hiša posojilnice „pri Cingelcu“ na Trati je dobila tako zaželeno električno luč. Morda je ravno to vzpodbudilo boroveljske igralce, da so dobili korajžo in pričeli pripravljati igro, ki jo nameravajo uprizoriti na velikonočni ponedeljek na Cingelčevem odru, kjer jim bo svetila nova elektrika. Tudi igralci, ki bodo prišli gostovat na naš oder iz drugih krajev, je bodo veselili. — Zadnje nedeljo 8. marca smo obhajali priprosto domačo slavnost; blagoslovila se je nova napeljava električne luči. Že na predvečer je naznanjal bajno razsvetljeni cerkveni stolp okolici, da se veselimo nove pridobitve. V nedeljo popoldne je domači g. župnik blagoslovil transformator ob navzočnosti velike množice vernikov in gostov iz Celovca in Zakamna. Cerkveni pevci so pozdignili slavnost z lepim petjem pod spretnim vodstvom g. Frica. Nato je lepo govoril g. inž. Luger kot zastopnik trvdke Brom Boveri, ki je izvršila inštalacijska dela v splošno zadovoljnost, in slika postanek nove napeljave. Začetkom de-

njegove srajčke, jopice, povoji in pleničke, potrebujejo zanesljivo razkuževalne Persilove nege! Persil napravi vse čisto in sveže, mehko in fino. Perite vse s Persilom! Vaš malček se počuti gotovo dobro v perilu, opranem s Persilom!

Persil je Persil

cembra lanskega leta se je nepričakovano naglo sklenila pogodba z g. Kropfičem in že čez en mesec, 4. jan. se je posvetila naša cerkev in cela vas v lepi električni luči. Bilo je težko delo, v snegu in dežju se je postavljala transformator, za katerega je dal prostor naš cerkovnik, g. Peter Wieser, pa tudi tukaj se je izkazala resnica, da je v slogi moč. Vso pohvalo pa zasluži blaga družina Kropfičeva v Zakamnu za veliko naklonjenost do naše cerkve.

Borovlje. (Obč. seja dne 11. marca.) Prva točka so bila poročila župana. Poroča o stanju zadeve Bajtiške ceste. Dež. vlada je pripravljena prispevati svoto, o kateri so se svojčas pogodili. Humberk in Voigt bi bila tudi pripravljena, vendar prvi kot drugi ne privolita, da bi se denar, ki bi se za to najel, vknjižil na njih posestva. Občina kot taka pa celega dolga nikakor ne more prevzeti na se, saj znaša svota, ki odpade na Borovlje, komaj okoli 23%. Tako bo ostala cela zadeva še nerešena vsled stališča največjih interesentov Humberka in Voigta. — Za zidavo novega mostu v Podljubelju je dala lansko leto država, oz. dež. vlada iz plebiscitne podpore znesek S 32.000. Denar iz danes še ni nakazan, vendar se upa, da se bo z delom moglo pričeti prihodnji mesec, ker ležijo načrti že več mesecev pri dež. vladi v Celovcu. Podljubeljčani sicer želijo, da bi se za ta denar napravil vodovod in ne most, vendar bi za kaj takega omenjena svota daleč ne zadostovala. — Član krajnega šolskega sveta v Podljubelju, g. Smeričnik je svoje mesto odložil. Na njegovo mesto se izvoli g. Čavko Matevž. — Finančni odsek predlaga proračun za leto 1931. Številke so približno iste kot lansko leto, novo je le, da mora prispevati občina sedaj tudi za male vložnike in sicer S 4392 za leto 1930 in 1931. Ubožni odsek predvideva vseh izdatkov S 48.200, kateremu nasproti imamo samo S 14.300 prejemkov. Primanjkljaj toraj S 33.900. Za šole je predvidenih S 14.627, plače obč. nastavljenecem S 26.512, za popravo cest in potov S 14.000. Proračun izkazuje vseh izdatkov S 150.000, prejemkov za S 114.000, primanjkljaj S 44.000 se bo kril z obč. doklado, ki bo znašala kot lansko leto 300 odstotkov. Odbornik Kor. slov. stranke povdarja, da nikakor ni pravilno, ako se denar boroveljskega vodovoda porabi v druge namene. Ta naj bi imel

svoj fond, ki bi znašal danes gotovo že S 20.000 in bi se iz tega denarja vodovod lahko povečal. Tudi prebivalci na Doleh čakajo na vodo že 18 let. Občina njim je to dolžna in prav lahko bi se to napravilo, ako bi se tozadevni fond porabil v ta namen. Proračun se v predloženi obliki sprejme. — Pred zaključkom seje se je rešilo še nekaj manj važnih točk ubožnega odseka.

Bilčovs. (Vreme.) Stari ljudje vedo povedati, da so imeli večkrat o sv. Gregorju (12. marca) že vso pomladno setev, razen ovsa in koruze v zemlji. Letos pa smo imeli ravno ob tem času prav sibirsko vreme. Vsak kot je dobil svoj del, da celo pod strehami je bilo zametano s snegom. S skrbjo gledamo za oblaki. Skrbi nas, kaj bo z ržjo, pa tudi čebelice nas skrbe, ker jih ne moremo krmiti, kar bi slabiči zelo potrebovali. Marsikateri čebelar toži, da mu je zima uničila že več panjev, a kakor kaže, nevarnosti še ni konec.

Loga vas. (Razno.) V novem letu imamo že zaznamovati izgubo naših sledečih dragih: Pokopali smo ob veliki udeležbi ljudstva go Cecilijo Wurzer, p. d. Cehnarco na Žopračah. Bila je vdova, ki je izgubila svojega edinega sina v vojni, svoje posestvo pa oddala najmlajši hčeri, ki se je poročila z Janezom Ogrišom iz Zgornje Vesce. Živeli so skupaj v miru in slogi. — Dalje je umrla Marjeta Čuden, p. d. Strišnjakova na Jezercih. Vse njeno življenje je bilo posvečeno delu in molitvi. — Dne 3. t. m. smo pa spremili k zadnjemu počitku Šimna Sumperja, p. d. Hobjana v Ločah. Bil je do prvrata naš dolgoletni občinski zastopnik. Kot sosed je vsakemu po svojih močeh rad pomagal, radi česar je vžival splošno spoštovanje. Počivajte vsi v miru, saj je bilo vaše življenje le trud in trpljenje! Ostalim naše sožalje! — Ali so mar samo grobovi naši? Upamo, da smo dobili nadomestilo za naše izgube, ki jih bomo bridko občutili, pri novo poročenih. Poročil se je naš mladi Kripnjak g. Janez Hape z gđčo Jerico Baučej iz Lipe. Dalje se je poročil g. Tomaž Derzola, p. d. Puklič na Žopračah z gđčo Marijo Zeichen, p. d. Peterčevo iz Rožeka. Vsem kličemo na mnoga leta! — Gospodarsko se nam godi v splošnem zelo slabo; denarja še za največje potrebe ni. Človek bi si po takem mislil, da se bo vse ljudstvo prav pridno prišlo

delo in začelo varčevati. A to ni tako. Veliko je takih, ki mislijo živeti le na račun splošnosti. To se opaža posebno pri precejšnjem delu mladine, ki se zna le lepo oblačiti ter hoditi na razne zabave in šport. Ni torej čuda, do so razne socialne oddaje in druga plačila vedno višja. Nekaj je kriv pri tem pri nas tujski promet in ljudstvo le preveč rado posnema v delu, obleki in športu tujce, a to ne pomisli, da je primoran marsikateri tujec, ako hoče iti na par tedenski oddih na deželo, štediti celo leto in se truditi v dostikrat nezdravih prostorih v vele-mestu, da si kaj prihrani.

Borovlje. (Franc Kropivnik †.) Hud vdarec je zadel Kropivnikovo družino, ko ji je smrt iztrgala njenega gospodarja. Šele pred kratkim je zbolel, bil je tudi v bolnici, vendar ne dolgo, ker se je kmalu ugotovilo, da ni več pomoči. Dne 10. marca smo ga spremili k zadnjem počitku. Ogromna vdeležba pri pogrebu je pokazala, kako je bil splošno priljubljen. Celo vojaštvo iz Celovca je poslalo odposlanstvo. Domači g. župnik dr. Sadolšek se je ob odprtem grobu v ganljivih besedah poslovil od rajnega. Tudi načelnik pekavske zadruge iz Celovca je izpregovoril zadnje pozdrave. V starosti 46 let je moral zapustiti ženo in tri otroke. Bil je zelo podjeten: s svojo voljo in zmožnostjo je postal iz navadnega pomočnika imetnik najmodernejše vrejene parne pekarne. Nikjer se tudi ni bal pokazati, da ga je rodila slovenska mati, in bil je v naših vrstah vedno med prvimi. Posebno je ljubil tudi domačo slovensko pesem, zato mu je boroveljski pevski zbor izkazal zadnjo čast na domu in ob odprtem grobu s slovensko pesmijo. Počivaj v miru! Zaostalim naše iskreno sožalje!

Št. Štefan pri Velikovcu. (Smrt.) Turobno so peli naši zvonovi dne 7. marca, ko smo spremljali k zadnjemu počitku 78 let starega Hobjanovega očeta Andreja Supana. Ogromna množica ljudi od blizu in daleč je pričala, da lega v grob mož poštenjak, mož kremenitega značaja, ki svojega prepričanja nikdar ni izpreminjal. Vse svoje življenje je bil priden in vesten gospodar, nad vse priljubljen sosed ter skrben in dober oče. Ganljivo mu je na domu zapel domači pevski zbor „Vigred se povrne“, ob grobu pa se je poslovil od pokojnega domači g. župnik v spremstvu č. g. župnika Ebnerja. Rajnemu večni mir in pokoj, Hobjanovi družini pa naše sožalje!

Podgorje. (Smrt.) Čisto nepričakovano je umrla Cvitarjeva mlada gospodinja Marija Müller, rojena Zeichen. Ravno na dan pogreba bi dopolnila šele 22. leto svoje starosti. Zapušča mladega žalujočega moža in en mesec starega otroka, ki v svojem zemeljskem življenju ne bo videl in poznal nikdar svoje mamice in vžival njene materine ljubezni. Kljub skrajno slabemu vremenu jo je dne 11. t. m. na njeni zadnji poti spremljala velika množica ljudstva. Cerkevni pevci so ji zapeli ganljive žalostinke. Vsi smo jo spoštovali in ljubili radi njene ponižnosti, pohlevnosti in ljubeznivosti; še bolj pa jo je ljubil Bog, zato jo je poklical k sebi. Naj počiva v miru! Žalujočim ostalim pa naše globoko sožalje!

DRUŠTVENI VESTNIK

Društvene prireditve. Na cvetno nedeljo ima svoj zaključek gospodinjski tečaj v **Zmotičah**. Ob tej priliki prirede tečajnice lep dan z razstavo in pestro popoldansko prireditvijo, ki se prične ob 3. popoldne pri Prangarju v Zmo-

Österreichische Glückspost

Največji avstr. loterijski strokovni list.
Za vsakega imetnika srečke neobhodno potreben.

Evidenca žrebanj zastoj

za naročnike.

Celoletno S 3.—

Polletno S 1-50

Glückspostverlag (I. Prokopp) Baden, N.-Ö.

Zahtevajte številko na ogled!

tičah. — Pevsko in izobr. društvo „Edinost“ priredi dne 22. marca 1931 ob pol 3. popoldne pri Krištofu v **Škofičah** igro „Begunka“, drama v treh dejanjih iz vojnega časa. — Čitalnica v Glinjah priredi dne 25. marca 1931 ob 3. uri po-

poldne pri Cingelcu na Trati narodno igro „Krivoprisežnik“. — „Gorjanci“ v Kotmari vasi priredijo dne 25. marca ob pol 3. popoldne pri Ilcu v Gorjah igro „Naša zemlja“ in „Strup za podgane“. — Dne 22. t. m. ima izobr. društvo na Radišah svoj letni občni zbor in proslavo očetovskega dne. Dopoldne cerkvena slovesnost, popoldne ob 3. pa prosvetna v društvu. Spored: deklamacije, petje, tamburanje, govor, prizor „V Nazareški hišici“, poročila in volitve novega odbora.

Globasnica. Dne 1. marca je imelo naše izobraževalno društvo svoj letni občni zbor. Poročilo odborovih funkcionarjev ni bilo ugodno, ker 2 seji in 1 sestanek v celem poslovnem letu nikakor ne zadostujejo. Videlo se je, da je društvo celo leto belehalo. Vzrok? Z gostovanjem iger v Žel. Kapli in Dobrli vasi se igralci niso navdušili, ker so se čisto premalo pripravili in niso dosegli uspeha. Nekaj je bilo temu vzrok, ker vloge niso bile v pravih rokah, ker se je šlo gostovat kar brez vaj (v Dobrlo vas) in ker je bilo vse premalo pripravljeno. Tako se je izvolil nov odbor, in je upati, da bo imel vsaj mesečne seje ter prirejal društvene sestanke. Fantje in dekleta, ne klonimo glave, poizkusimo — in vzemimo na pot: ljubezen do našega društva, lasten ponos, vztrajno delavnost in smisel za skupnost in složnost! V teh lastnostih je obsežna vsa skrivnost za razvoj in napredek našega društva. — V nedeljo nato se je vršil društveni sestanek, na katerem je bilo predavanje. — Dne 19. marca se je pričel pri nas že 3. gospodinjsko-kuharski tečaj. Vodi ga gdčna Marica Rudolfova. Veselje je gledati pri Šoštarju 16 deklet v belih predpasnikih, vse polne življenja, ki se učijo vse, kar pač dobra in skrbna gospodinja v življenju neobhodno potrebuje. Razstava kuharskih izdelkov s prireditvijo bo na cvetno nedeljo, na kar že sedaj opozarjamo, da ta dan pridete gotovo v Globasnico, ker se obeta bogat užitek.

Podljubelj. Naše izobraževalno društvo je priredilo dne 8. marca t. l. svoj redni letni občni zbor. Iz poročil odbornikov smo posneli, da je delovanje preteklega poslovnega leta v primeri s tem prejšnjih let nekoliko zaostajalo. Odbor se je izvolil z nekaterimi izpremembami stari. Upamo, da bo ta z vsemi silami strmel za tem, da uresniči svoj program, ker ta trud ne bo zastonj. Po občnem zboru je Zvezin zastopnik v pestrih besedah slikal orise organizacije današnjega svetovnega gospodarstva ter vpliv tega gospodarstva na današnjo gospodarsko krizo.

Bilčovs. (Občni zbor.) Udeležba na občnem zboru našega izobr. društva dne 8. t. m. je bila kljub slabemu vremenu povoljna. Tajnik je poročal, da je bilo 5 odborovih sej; priredil se je materinski in mladinski dan ter Miklavžev večer. V predzadnjem letu si je društvo v Kna-brlovi dvorani v Velinji vasi postavilo svoj oder, ki ga je letos izpopolnilo. Igrale so se na njem sledeče igre: Čarodejna brivnica, Kje je meja, Dve materi, Marijin otrok, Oh, ta Polona in Davek na samce. V društvenem pevskem zboru se vežba nekaj mladih moči, da z našimi starejšimi pevci, katerim gre vse priznanje, naša pesem ne utihne, ampak da živi in doni tudi z mladim rodom. Nastopal je zbor pri vseh cerkvenih slovenskih in društvenih prireditvah. Skupno z logavaškim zborom se je napravil 7. sept. 1930 izlet v Loče ob Baškem jezeru, kjer se je priredil pevski koncert. Društvena knjižnica izkazuje 224 knjig, prebralo se jih je samo 100. Razmeroma prav malo in bo prva naloga društva, da tudi v knjižnico dahne novo življenje. Treba bo popraviti obrabljenost knjige in po možnosti nabaviti tudi nekaj novih. Prvo pri tem pa je, da si vzgojimo takšno mladino, ki bo našo knjigo res brala in imela veselje z njo. Le tako bo moglo vršiti društvo svojo pravo nalogo med nami in iz društva bodo izšli dobri gospodarji in gospodinje, ki bodo počos domačemu kraju in slovenskemu narodu.

Judi Yi

boste prišli do prepričanja, da je edino samosvoje mletje na debelo z

Oekonom-mlinom

gospodarsko in koristno. — Zahtevajte dopuštiljatev prospekta od H. Hammerschmied, Ernstbrunn 14. N. Oe. Zastopnike pošljemo k Vam. Predvaja se zastonj.

Hranilnica in posojilnica v Št. Jurju na Zili, registrirana zadruga z neomejeno zavezo ima svoj

REDNI OBČNI ZBOR

dne 6. aprila 1931 ob 2. uri popoldne v Št. Jurju št. 2.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1930.
4. Volitev načelstva in računskega pregledovalca,
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi načelstvo.

53

Izobraževalno društvo v Dobrli vasi priredi na praznik Marijinega oznanjenja, dne 25. marca 1931 popoldne po blagoslovu

5 dejansko igro

SANJE.

Igra je času primerna.

Vse prijatelje našega odra prisrčno vabi ODBOR.

54

NAZNANJAM

cenjenemu občinstvu, da imam v zalogi pristna in naravna vina iz gorških brd in Ljutomera. Dalje špeciialna italijan. vina v steklenicah. Na debelo od S 1.80 naprej! Se priporoča

Štefan Breznik, gostilničar v Pliberku.

46

Naznanilo!

Dovoljujem si vljudno naznaniti cenjenemu prebivalstvu Borovelj in okolice, da bom vsled smrti mojega predragega soproga vodila

I. rožansko parno pekarno Franc Kropivnik

sama naprej in prosim, da bi bila tudi jaz deležna enakega obiska kakor moj rajni mož.

Potrudila se bom, da bodo cenjeni moji odjemalci kakor prej tudi sedaj popolnoma zadovoljni.

V Borovljah, dne 11. marca 1931.

Uršula Kropivnik.

59

ZAHVALA.

Ob težki izgubi dragega nam nepozabnega soproga in očeta, gospoda

Franc-a Kropivnik-a,

posesnika in pekarskega mojstra v Borovljah,

izrekamo srčno zahvalo vsem, ki so ga obiskovali v težki bolezni doma in v celovski bolnici ter na mrtvaškem odru. Zahvaljujemo se za zadnje spremstvo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, požarni brambi, zastopsivu zvez. vojaštvu in pekarski zadrugi ter domačemu slovenskemu pevskemu zboru za ganjlive žalostinke na domu in ob odprtem grobu.

Posebno ze zahvaljujemo čast. gosp. domačemu župniku dr. Sadolšku za tolažilni in vzpodbudni nagovor ob odprtem grobu in načelniku pekarske zadruge za besede, ki jih je izpregovoril v slovo.

Iskrena hvala za darovane vence in rože ter za vse pismene in ustmene izraze sožalja.

Borovlje, dne 10. marca 1931.

Zaljubljeni ostali družine Kropivnik.

58

Vabilo

na

39. redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu v Rožu, registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki ki se vrši v nedeljo, dne 29. marca 1931 ob 3. uri popoldne v pisarniških prostorih pri Tišlarju v Št. Janžu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1930.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev odbora in računskih pregledovalcev.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Opomba: Ako bi ob določeni uri občni zbor ne bil sklepčen, se eno uro pozneje vrši drugi občni zbor z istim sporedom, ki sklepa brez ozira na udeležbo (§ 35. zadrughih pravil).

VABILO

na

28. REDNI LETNI OBČNI ZBOR

Posojilnice v Hodišah, registrirane zadruge z neomejeno zavezo ki se vrši v sredo, dne 25. marca 1931 ob 11. uri dopoldne v posojilničnih prostorih v Hodišah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1930.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Določitev obrestne mere za leto 1931.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi vse zadrughne načelstvo.

56

Slovenska čitalnica v Glinjah

priredi narodno igro s petjem v sedmih slikah,

KRIVOPRISEŽNIK

v sredo, dne 25. marca 1931 ob 3. uri popoldne pri Cingelcu na Trati.

Prijazno vabi vse ljubitelje domače zabave o d b o r .

Gospodinjski tečaj v Zmotičah

vabi

vse prijatelje in znance od blizu in daleč na svojo

zaključno prireditev

kuharskih umetnosti, mesnih in mlečnih izdelkov ter gospodinjskih ročnih del, ki se vrši na cvetno nedeljo, dne 29. marca 1931 v prostorih Prangarjeve gostilne v Zmotičah.

Prireditiv ima sledeči spored:

Petje mešanega in moškega zbora. — Govor zvezinega zastopnika — Deklamacije. — 4 kupleti in 5 prizorov s petjem in spremljevanjem glasovirja.

Začetek prireditve točno ob 3. uri popoldne.

Razstava se otvori ob 8. uri zjutraj in zaključí ob 7. uri večer.

Vodstvo in tečajnice bomo poskrbele, da bo dan naše prireditve nudil vsakomur obilo vžitka za duha in telo.

Na veselo svidenje kliče vodstvo.